

quibus potest viventibus et scientibus subveniri; ut eis solis non obsint, qui vel ignorantur vel ante defuncti sunt, ut manifestatis postea malis baptizatoribus suis jam baptizari non possint. Baptizate, inquam, prodito adultero atque damnato, quos ab eo cum lateret, baptizatos esse constiterit: a mortuo quippe baptizati sunt, omnemque peccatorem sine ulla exceptione intelligendum esse dixisti, qui baptizare non possit, adjungendo testimonium de oleo peccatoris. Tu dixisti, tu scripsisti: te ipsum audi, lege te ipsum. Si omnis peccator tanquam mortuus non potest baptizare, nec occultus potest. Non enim quia occultus, ideo vivus est; cum multo profundius etiam mendacio simulationis absorptus sit. Minus enim mortuus diceretur, si saltem confiteretur. Sed fit in illo quod alio loco scriptum est; « A mortuo velut qui non sit, perit confessio¹. » Ab isto mortuo in tanta mortis profunditate demerso, quos baptizatos esse claruerit, non rebaptizatis: et ab eis baptizatos, qui in ultimis terris nec Cæciliani, nec Majorini, nec Donati nomen audierunt rebaptizare si possitis minime dubitatis, objicientes eis, « Qui baptizatur a mortuo, quid » ei prodest lavatio ejus²? » mortuos dicentes ad quos Afrorum cadaverum, quorumlibet illa fuerint, nec aura potuit pervenire; et mortuum non putantes, qui proprium potest occultare flagitium; cum Scriptura clamet, « A mortuo velut qui non sit perit confessio. » Ita-ne quia fictus est, mortuus non est? cum magis propter ipsam fictionem carendo spiritu vitæ penitus expiraverit, iterum dicente Scriptura: « Sanctus enim Spiritus disciplinæ fugiet fictum³. » Adhuc defendite istos mortuos, et vivere dicite, ut et vos pejus ipsa falsa defensione moriamini.

XXXII. Mortui sunt, inquis: sed quid faceret qui baptizandus ad eos ignarus accessit? Nunc ergo faciat, quando

¹ Eccli. xvii, 26. — ² Id. xxxiv, 30. — ³ Sap. i, 5.

illo prodito se agnovit a mortuo baptizatum. Si enim conscientia propterea lædi non potuit, quia nescivit; nunc incipit lædi, quia scivit: velut si tunica de latrocinio nesciens vestiretur, ex illo fit iniquitatis vestis illa, ex quo cognoverit, et ipse iniquus nisi abjecerit: et qui nesciens uxorem duxerit alienam, ex illo fit adulter, ex quo didicerit, nisi discesserit. Abjiciat ergo et iste baptismum, quem se a mortuo percepisse cognovit. Habet enim quod faciat adhuc, baptizari iterum potest. Postremo scierit nescierit, « A mortuo baptizatus, quid ei prodest lavatio ejus? » Stricta sententia est, sicut et tu ipse clamas, neminem excepit: A mortuo, inquam, baptizatus est, nihil ei prodest lavatio ejus. » Mundate hominem baptizando qui vivitis, aut vos ipsos potius ab hoc errore mundate, ne talia sentiendo pereatis. Contendis enim velut adversus me, ut nullum exceptum dicas in eo quod scriptum est, « Oleum peccatoris¹: et, Qui baptizatur a mortuo: » nec te sentis nondum quo ligatus es, renitendo constringere. Hoc enim ago, hoc insto, hinc vos ad mutandam vanam perversamque sententiam urgenter impingo, ut in oleo peccatoris et mortui baptismo, nullus mortuus, nullus peccator exceptus sit: sicut tu pro me velut contra me loqueris. Ita enim nec occultus excipitur: quo evertitur omne quod loqueris; ac sic rebaptizare coguntur qui te talia docuerunt, omnes quos ab occultis malis baptizatos in hac vita reperire potuerint.

XXXIII. Quid agis, quo te convertis, verba tua tibi recitantur. Non solum enim ea cum dicerem non refellisti, sed nesciens quid meum elegeris, aliis verbis tanquam tuum hoc idem ipse dixisti; et ut diligentius audiri et considerari posset, scripsisti, ut tibi quoties libuerit recitetur. Audi ergo verba tua, nempe ista sunt: « Quod si idoli

¹ Psal. cxi, 5.

cultorem, inquis, tantum tibi placet excipere, quid illud de quo dicitur, Nolo oleum peccatoris unguat caput meum : utrum-ne et hic peccator ille solus est, qui idolum colit, an quisquis quod non licet admittit? Quod si et peccatorem tantum cultorem idoli putas, Christianus ergo si quid contra legem gesserit, peccasse non dicitur? Quod si nihil dici stultius nec absurdius potest, aperte prædictum est, ut non solus idoli cultor, sed quisquis peccator inter omnes homines, fuerit, jus sibi baptismatis non usurpet. » Hæc certe quæ inserui verba tua sunt. Ego cultorem idoli non excepi, sed ipsos deos eorum mortuos esse dixi, quorum a nullo baptizari aliquid prodest : ab ipsis enim diis sibi baptizari videntur, in quorum nomine se mundari arbitrantur : tu autem nullum peccatorem excepisti. Quod si hoc loco peccator et mortalis homo qui baptizat intelligendus est, nullum peccatorem excipiens, procul dubio nec occultum excepisti. « Aperte, inquis, prædictum est, ut non solus idoli cultor, sed quisquis peccator inter omnes homines fuerit, jus sibi baptismatis non usurpet. » Audi ergo te ipsum : « quisquis peccator, » dixisti : nec manifestum, nec occultum excepisti. Proinde qua fronte cogunt baptizari post manifestum, qui nolunt post occultum, ubi asserunt neminem exceptum? Fuge ergo, frater, ab insano intellectu ad sanum, ut in hoc testimonio de oleo peccatoris, sicut superiora ejusdem Psalmi verba præscribunt, blandam lenitudinem fallacis adulatoris intelligas. Ita enim et nullus erit exceptus, et non impinget in angustias insuperabiles malus baptizator occultus. Sic et in alio testimonio, ubi dictum est, « Qui baptizatur a mortuo, » quid ei prodest lavatio ejus? » aut inspicere diligenter codices antiquos, et maxime Græcos, ne forte ipsa verba aliter conscripta, ex præcedenti et consequenti contextione sermonis alium sensum intiment : aut certe mortuos in-

telligamus, sicut dixi, in quorum nomine baptizantur idolorum cultores, ut ab illo quemque intelligas baptizatum, in cujus nomine se credit esse mundatum. Ita enim et illic nullus excipitur, nullus quippe mortuus Deus paganorum mundare potest credentes in se. Si autem hoc loco omnem hominem peccatorem intellexeris mortuum ; tanta quæ non vis te sequentur, ut ipse quemadmodum vivas invenire non possis, dicente Joanne, si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, et veritas in nobis non est¹ : ut omnino non invenias hominem a quo baptizeris, si omnem peccatorem devitare volueris.

XXXIV. Quanquam si prorsus mortuum non intelligeres nisi hæreticum vel schismaticum, ut quisquis apud eos baptizatur a mortuo, quid ei prodest lavatio ejus, quod vides, quam præcipiti præsumptione sic accipiatur, ac si dictum sit, qui baptizatur ab hæretico vel schismatico : nec sic contra nos esset, qui fatemur nihil prodesse homini baptismum Christi, si apud hæreticos vel schismaticos baptizetur, eis ipsis tribuens baptismum quo baptizatur ; sed tunc ei prodesse incipere, cum transit ad corpus Christi, quod est Ecclesia Dei vivi. Tunc enim sub eodem baptismo quod et foris Christi erat, sed foris posito nihil proderat, mundato proderit ab eo cujus membris insertus est.

XXXV. Nec illam tuam nimium severam sententiam formidabo, qua dixisti, « Quisquis peccator inter omnes homines fuerit, jus sibi baptismatis non usurpet : » nisi quia non invenis quis veraciter dicat in Oratione Dominica : « Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris² ; » nisi peccatorem se esse fateatur. Vellem singulos interrogare qui baptizant apud vos, utrum peccatores omnino non sint. Potest enim quilibet eorum mihi respondere, Non sum traditor, non sum thu-

¹ 1 Joan. 1, 8. — ² Matth. vi, 11.

rificator, non sum adulter, non homicida, non idolorum cultor, non postremo hæreticus, non schismaticus: Non sum autem peccator, nescio utrum quisquam vel hæretica superbia reperiri possit qui audeat dicere, audeat cogitare: nescio utrum quisquam tanto arrogantiae tumore cæcetur, ut non dicam voce profiteatur; sed vel apud se ipsum tacitus arbitretur, non sibi esse necessariam deprecationem, in qua dicimus Deo, « Dimitte nobis debita nostra. » Neque enim pro eis debitis dimittendis rogamus, quæ semel in baptismo dimissa esse confidimus; sed pro eis utique, sine quibus humana fragilitas non est, quantumcumque in observandis præceptis Dominicis vigilemus. Postremo suscipiat qui voluerit hujus impudentiæ frontem, et dicat, Non sum peccator, ex quo mihi in baptismo cuncta dimissa sunt, nullum in me peccatum poterit inveniri. Magis ego Joanni credo, et multo fidentius respondeo, Te ipsum decipis, et veritas in te non est¹. Neque hoc agit præceps et fallax ista professio, ut in te peccata non inveniantur, sed ut quæ inveniuntur non dimittantur. Si ergo jam baptizatus es, vellem scire quem repereris qui contra Joannem apostolum diceret, Peccatum non habeo. Si enim talem quemquam reperire potuisti; quomodo baptizatus es ab eo, qui se ipsum decipiebat, et in quo veritas non erat? Si autem qualiscumque humilitatis non immemor peccatorem se esse dicebat, quomodo sibi secundum tuam sententiam jus baptismatis usurpabat? Tu enim dixisti, tu etiam minime scribere timuisti, « ut quisquis peccator inter omnes homines fuerit, jus sibi baptismatis non usurpet. » Si autem nondum baptizatus es, aut hanc vanissimam sententiam corrige, aut a quibus baptizeris Angelos quære.

XXXVI. Sed arbitremur te convictum correxisse: « Quisquis eo crimine quod nostri objiciunt, peccator in-

¹ 1 Joan. 1, 8.

ter omnes homines fuerit, jus sibi baptismatis non usurpet. » Neque hoc contra nos est; quia si etiam talis usurpaverit et dederit, non eum sibi usurpare debuisse dico, non autem dedisse non dico. Ille vero qui accepit, si homo bonus ab homine malo, si fidelis a perfido, si pius ab impio; perniciosum erit danti, non accipienti. Illud quippe sanctum male utentem judicat, bene utentem sanctificat. Si autem et ille qui accepit, inique accepit; nec sic rescissum, sed agnitum, quod perverso oberat, correcto proderit sacramentum.

XXXVII. Sic enim te putabo dixisse, non jam « quisquis peccator, » quia nisi fallor, jam cernis quam temere dictum sit: « Sed peccator qualem nostri describunt, quisquis inter omnes homines fuerit, jus sibi baptismatis non usurpet: » quemadmodum scriptum est: « Peccatori autem dicit Deus: Ut quid tu enarras justificationes meas, » et assumis testamentum meum per os tuum¹? » Et ut ostenderet quali peccatori hoc diceret, ne omnes homines a prædicando verbo ejus sese abstinerent, qui nec sentire audent, nec dicere se peccatores non esse, sequitur eumque describit: « Tu vero odisti disciplinam, et abjecisti sermones meos post te. Os tuum abundavit malitia, et lingua tua amplexa est dolositatem. Si videbas furem, concurrebas ei; et cum adulteris portionem tuam ponebas. Sedens adversus fratrem tuum detrahebas, et adversus filium matris tuæ ponebas scandalum. » Tali ergo peccatori dicit, « Ut quid tu enarras justificationes meas, et assumis testamentum meum per os tuum? » Tanquam diceret, Frustra hoc facis, quantum ad te attinet, non tibi prodest; hoc tibi ad judicium damnationis, non ad meritum salutis valebit. Verumtamen si etiam tali peccatore narrante justificationes Dei, et assumente tes-

¹ Psal. XLIX, 16.

tamentum ejus per eos suum, illi qui ex ejus ore audiunt, credant, faciant, proficiant, nonne illo reprobato laudabuntur, illo culpato justificabuntur, illo damnato coronabuntur; quoniam curaverunt obedire Domino dicenti, « Quæ dicunt facite, quæ autem faciunt, facere nolite; » dicunt enim, et non faciunt¹? » Sicut ergo iste peccator, si jus sibi prædicandi testamenti divini usurpaverit, sibi nihil prodest, audientibus autem et facientibus non ipse, sed quod prædicat: prodest ita et ille qui jus baptismatis sibi usurpare non debuit, sibi nocet qui bonum male usurpavit, non ei qui bonum bene percepit.

XXXVIII. Vides non solum te non potuisse refellere quod ego contra Petilianum dixi, sed quanta luce veritatis modis omnibus refellatur quod contra me ipse dixisti. Et adhuc pergis et dicis, « quod causam nostram non probam facimus, et quodam modo peccatores nos esse fateamur, quoniam dum nobis objicitur, jus baptismatis qua nobis licentia vindicemus; non de merito actuum, non de innocentia vitæ tractamus, sed cuicumque licere dicimus. » Attende certe ex his quæ dicta sunt, non cuicumque licere nos dicere; sed ei poenam esse, qui sanctum tractat illicite; et eum esse corrigendum, non sanctum quod illicite tractat, illicite rescindendum: sicut homines non legitime lege utentes corrigi volumus, non ipsam legem irritam ducimus; sicut Dei testamentum illicite per os suum assumentem reprehendimus, non ipsum testamentum negamus aut scindimus: nec ideo nos peccavisse confitemur, quia et in peccatore quod est ipsius improbamus, quod autem Dei est honoramus: quia in Deum credentem non ex occultis humanis pendere volumus, sed in Domino gloriari de quo certus est, admonemus. Neque enim et Apostolus malæ suæ conscientiæ diffidebat, sed spem cre-

¹ Matth. xxiii, 3.

dentis poni nolebat in homine et in Deo stabiliter collocabat, cum diceret, « Neque qui plantat est aliquid, neque » qui rigat, sed qui incrementum dat Deus¹. » Non itaque nos dicentes quod scriptum est: « Non nobis, Domine, non » nobis, sed nomini tuo da gloriam², » accusamus nostram conscientiam: sed vos in hominum moribus eorum spem qui baptizantur poni volentes, non agnoscitis vestram superbiam.

XXXIX. Quid quod etiam beati Cypriani mentionem facere audetis, velut ille auctor sit vestræ divisionis, tantus defensor catholicæ unitatis et pacis? Primo esto in Ecclesia, quam constat tenuisse ac prædicasse Cyprianum; et tunc aude velut auctorem sententiæ tuæ nominare Cyprianum: primo imitare pietatem humilitatemque Cypriani, et tunc profer concilium Cypriani. Nos enim nullam Cypriano facimus injuriam, cum ejus quaslibet litteras, a canonica divinarum Scripturarum auctoritate distinguimus. Neque enim sine causa tam salubri vigilantia canon ecclesiasticus constitutus est, ad quem certi Prophetarum et Apostolorum libri pertineant, quos omnino judicare non audeamus, et secundum quos de cæteris litteris vel fidelium vel infidelium libere judicemus. Proinde cum dicat Apostolus, cujus epistolæ in auctoritate canonica vigent: « Quotquot ergo perfecti, hoc sapiamus, et » si quid aliter sapitis, id quoque vobis Deus revelabit³: » quandiu aliter sapuit Cyprianus, si scripta ejus esse constat quæ pro vobis proferenda arbitramini, quandiu ergo de hac re aliter sapuit quam veritas diligentius considerata patefecit, donec ei Deus id quoque revelaret, ineffabili laude charitatis unitatem pacemque catholicam etiam cum collegis suis, a quibus aliter sapuit, non reliquit.

XL. Verba ejus ex Epistola ad Jubaianum inseruisti

¹ 1 Cor. iii, 7. — ² Psal. xxi, 1. — ³ Philip. iii, 15.

litteris tuis, quibus eis placuisse monstrares, baptizandos eos esse in Ecclesia catholica, qui fuerint in hæresi vel schismate baptizati. Ego hujus epistolæ auctoritate non teneor; quia litteras Cypriani non ut canonicas habeo, sed eas ex canonicis considero, et quod in eis divinarum Scripturarum auctoritati congruit, cum laude ejus accipio; quod autem non congruit, cum pace ejus respuo. Ac per hoc, si ea quæ commemorasti ab illo ad Jubaianum scripta, de aliquo libro Apostolorum vel Prophetarum canonico recitares, quid omnino contradicerem non haberem. Nunc vero quoniam canonicum non est quod recitas, ea libertate ad quam nos vocavit Dominus, ejus viri cujus laudem assequi non valeo¹, cujus multis litteris mea scripta non comparo, cujus ingenium diligo, cujus ore delector, cujus charitatem miror, cujus martyrium veneror, hoc quod aliter sapuit, non accipio. Non accipio, inquam, quod de baptizandis hæreticis et schismaticis beatus Cyprianus sensit, quia hoc Ecclesia non accipit, pro qua beatus Cyprianus sanguinem fudit. Sed quia dicitis eum pro hac sententia legalia documenta firmasse, quanquam non ille documenta legalia firmare potuit, sed eis potius quæcumque recte sensit ipse firmavit: relinque ergo scripta Cypriani, et ea ipsa legalia documenta quibus eum dicis usum esse commemora. Si non ea demonstravero vestram causam nihil adjuvare, vicisti. Quapropter ita hoc Cypriani non accipio, quamvis inferior incomparabiliter Cypriano, sicut illud apostoli Petri quod gentes judaizare cogebat, nec accipio, nec facio, quamvis inferior incomparabiliter Petro¹. Vos autem qui scripta Cypriani nobis tanquam firmamenta canonicæ auctoritatis opponitis, quidquid de Cypriano contra vos proferre potuerimus, necesse est cedatis, et justum est ut

¹ Gal. v, 13. — ² Id. 1, 14.

victi taceatis, ac vos aliquando ab errore perniciosissimæ dissensionis ad unitatem catholicam convertatis.

XLI. Unde, ne longum faciam, ex hac ipsa epistola ad Jubaianum, attende quid ingeram, quod vestrum evertat et absumat errorem. Cum enim persuadere conaretur vel sanctus Cyprianus, vel quicumque illam scripsit epistolam, hæreticos ad Ecclesiam venientes baptizare oportere; quod videlicet baptismus nullus deputandus esset, quem foris apud hæreticos accepissent: opposuit sibi quæstionem, et ait: « Sed dicet aliquis, Quid ergo fiet de his qui in præteritum de hæresi ad Ecclesiam venientes sine baptismo admissi sunt? Potens est Dominus misericordia sua indulgentiam dare, et eos qui ad Ecclesiam simpliciter admissi in Ecclesia dormierunt, ab Ecclesiæ suæ muneribus non separare. » Ista nobis simplicitas sufficit, cui testimonium perhibet ipse Cyprianus, tantum bonum intelligens esse unitatem corporis Christi, ut in eam simpliciter admissos, etiam illos quos esse sine baptismo arbitrabatur, de divina misericordia mereri indulgentiam, et ab Ecclesiæ muneribus non separari, pia cogitatione præsumeret. Hæc consuetudo Ecclesiæ fuit ante concilium Cypriani, hæc superari et auferri non potuit nec concilio Cypriani; ut ex hæresi venientes, non quidem sine baptismo, sicut dicit, quia idem baptismus etiam foris eis inerat, sed non proderat, verumtamen simpliciter, sicut item dicit, admissi de Dei misericordia indulgentiam mererentur, et a muneribus non separarentur Ecclesiæ. Hæc simplicitas, magis quam duplicitas, Ecclesiæ placuit universæ toto terrarum orbe diffusæ.

XLII. Cui Cyprianus ipse quale testimonium perhibeat, audi ex Epistola quam de unitate conscripsit: « Avelle, inquit, radium solis a corpore, divisionem lucis unitas

¹ Liber de Simplicitate prælatorum etiam inscribitur.

non capit. Ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit. A fonte præcide rivum, præcisus arescit. » In his Cypriani verbis non intelligimus lucem non capere divisionem, nisi in sanctis regno Dei prædestinatis, qui dividi ab Ecclesia nullo modo possunt; et non germinare ramum fractum, salutis æternæ germine accipimus: ariditatem vero rivi a fonte præcisi, in eo quod sancto Spiritu vacuantur qui ab unitate separantur agnoscimus, non in sacramento baptismi, quod et boni et mali habere possunt, ita foris aperte, quemadmodum intus occulte ab Ecclesiæ sanctitate separati. Sed unde nemo dubitat, quod de ipsius Ecclesiæ fecunditate toto terrarum orbe diffusæ senserit Cyprianus, attende in his quæ subjungit: « Sic, inquit, et Ecclesia Domini luce perfusa, per orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur. Ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos latius expandit, unum tamen caput est, et origo una, et una mater fecunditatis successibus copiosa. » Hanc Ecclesiam Cyprianus in Scripturis sanctis promissam, in universo mundo redditam, dilexit, tenuit, commendavit: quam perditum schismatici vel hæretici velut a malis se discernere ac separare cupientes, seditionibus impiis reliquerunt. Qui ne suos exitus impios vanis excusationibus abluere conarentur, sancta Scriptura prædixit: « Filius malus ipse se justum dicit, » exitum autem suum non abluit¹. » Quia nec propter malos qui videntur esse intus, deserendi sunt boni qui vere sunt intus.

XLIII. Hinc beatus Cyprianus quid senserit accipe ex Epistola quam scripsit ad presbyterum Maximum et cæteros, quibus de schismatico et hæretico errore ad Eccle-

¹ Prov. xxiv, 22, juxta LXX.

siam redeuntibus gratulatur. « Nam et si videntur, inquit, in Ecclesia esse zizania, non tamen impediri debet aut fides aut charitas nostra, ut quoniam zizania esse in Ecclesia cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus. Nobis tantummodo laborandum est, ut frumentum esse possimus; ut cum cœperit frumentum Dominicis horreis condi, fructum pro opere nostro et labore capiamus. Apostolus in Epistola sua dicit: « In domo autem magna » non solum vasa sunt aurea et argentea, sed et lignea » et fictilia; et quædam quidem honorata, quædam autem » inhonorata¹. » Nos operam demus, et quantum possumus laboremus, ut vas aureum et argenteum simus. Cæterum fictilia vasa confringere Domino soli concessum est, cui virga ferrea data est². Esse non potest major Domino suo servus³; neque quisquam sibi quod soli Filio Pater tribuit vindicare: ut se putet aut ad aream ventilandam et purgandam, palam ferre jam posse, aut a frumento universa zizania humano judicio separare. Superba est ista obstinatio et sacrilega præsumptio quam sibi furor pravus assumit: et dum sibi semper quidam plus quam mitis justitia deposcit assumunt, de Ecclesia pereunt; et dum se insolenter extollunt, ipso suo tumore cæcati veritatis lumen amittunt. » Vides, frater, secundum Scripturas divinas hoc præcepisse Cyprianum, etiam propter malos: qui cum sint a bonis vita moribusque spiritualiter separati, corporaliter tamen eis in Ecclesia videntur esse permixti usque in diem judicii, quo etiam corporaliter debitas separabuntur ad pœnas. Non est Ecclesia deserenda tanquam frumenta propter paleam vel zizania, tanquam domum magnam propter vasa inhonorata. Vides, audis, sentis, capis, intelligis, quanto scelere propter eos qui vobis sive recte sive cum fallimini displicent, se-

¹ 2 Tim. ii, 20. — ² Psal. ii, 9 — ³ Joan. xiii, 16.

paremini ab Ecclesia quæ toto orbe diffunditur, cui secundum Scripturas divinas, tam magnum, tam firmum, tam clarum atque luculentum testimonium perhibet Cyprianus.

XLIV. Quamobrem attende diligenter de tota ista quæstione brevem ratiocinationem meam. Si recte in Ecclesiam recipiuntur ex hæreticis venientes, ut in eis error proprius corrigatur, divinum autem sacramentum non rescindatur; bene illic viventibus tanquam frumentis Dominicis gratulamur. Si autem, sicut putatis, et Cyprianum vobis in hac sententia favere jactatis, non habent baptismum; certe admissi simpliciter ad Ecclesiam, secundum eundem Cyprianum, propter meritum ipsius unitatis indulgentiam Dei merentur, nec ab Ecclesiæ muneribus separantur. Et quicumque illos secundum morem anteriorem, de quo non tacuit Cyprianus, simpliciter admittunt, et recte ac pacifice vivunt, inter eadem frumenta horreo destinata deputantur. Qui autem vel scientes contra veritatem in eis recipiendis contentiose dimicant, vel pravis atque perversis moribus vivunt, in zizaniis et palea flammis debita tolerantur: propter eos tamen Ecclesiam quæ per totum orbem terrarum copiosis successibus dilatatur, hoc est, frumenta Dominica, quæ usque ad messem pariter crescunt, vel usque ad ventilationem pariter triturantur, non esse deserenda, imperat Deus, testis est Cyprianus. Ac per hoc, si in communione sacramentorum mali maculant bonos, quando temporibus Cypriani vel ante Cyprianum sine baptismo, sicut putatis, hæretici suscipiebantur, Ecclesiam periisse dicite, et vos unde nati fueritis ostendite. Si autem, quod veritas etiam per Cyprianum docet, cum pro Ecclesiæ pace etiam cognita zizania tolerantur, frumenta non maculant: « Filius ma-

» lus ipse se justum dicit, exitum autem suum non abluit;

» quia de Ecclesia propter malos exire non debuit¹. »

XLV. Iterum dico, et te ab hac invictissima ratione dissimulare non sino: Si non communicantes peccatis malorum, propter ipsam tantum communionem sacramentorum mali perdunt bonos; quando in præteritum ex hæresi ad Ecclesiam venientes sine baptismo admissi sunt, contagione sua bonos utique perdidit. Jam tunc ergo non erat Ecclesia, quam Cyprianus teneret, prædicaret, nec unde postea Donatus exiret. Si autem bonos contagio illa non perdidit, nec eorum quos accusatis contagio christianum orbem perdere potuit: nolite calumniari separati, et ad Ecclesiam redite correcti. Cæcilianum et socios ejus, contra quos tunc Secundus Tigrisitanus contraxit condiditque concilium, necesse est tibi accusare, mihi non est necesse defendere. Accusa eos quantis viribus potes: si innocentes fuerunt, nihil eis tanquam frumentis oberit ventositas tua: si nocentes fuerunt, non debuerunt propter illa zizania frumenta deseri, quibus nihil obfuerunt. Accusa quantum potes; vinco si non probas, vinco si probas: vinco, inquam, si non probas, iudice te ipso; vinco si probas, teste Cypriano. Quid eos vis fuisse? Si innocentes, cur frumentis Dominicis, cum sitis zizania, calumniamini? Si nocentes, cur a frumentis Dominicis propter zizania separamini? Extat Ecclesia cunctis clara atque conspicua; quippe civitas quæ abscondi non potest super montem constituta², per quam dominatur Christus a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terræ³, tanquam semen Abrahæ multiplicatum sicut stellæ coeli, et sicut arena maris, in quo benedicuntur omnes gentes. Hanc etiam beatus Cyprianus ita commendat, ut eam dicat Domini luce perfusam, radios suos per orbem terrarum porrigere, ramos suos per universam terram copia uberta-

¹ Prov. xxiv, juxta LXX. — ² Matth. v, 14. — ³ Psal. lxxi, 8.